

Vlada namerava brez razprave v temeljih spremeniti zakon o vodah

Vodilna misel letošnjega svetovnega dneva voda, ki ga na pobudo ZN obeležujemo 22. marca že od leta 1993, nas nagovarja z vprašanjem, kaj nam pomeni voda in kako jo vrednotimo.

O tem je bilo zapisanih že veliko zgodb, ki nas, posameznike in družbo, spodbujajo k odgovornemu ravnanju z vodo. Kako o tem ponovno spregovoriti in ne zveneti patetično, pa kljub temu povedati, čemur ne moremo oporekati: voda je dragocen in nenadomestljiv naravni vir. Obnovljiv, saj vodne molekule s površine Zemlje, iz njenih tal ali atmosfere na našo srečo ne uhajajo nikamor, a neenakomerno porazdeljen in zelo ranljiv. Odgovornosti za vodo se s svojih ramen ne more znebiti nihče od nas. Eden od kazalnikov stopnje razvoja družbe je tudi razumevanje, da imamo vpliv na vodo vsi, pri vseh naših opravilih in dejanjih, doma ali v službi. Kako torej ravnati, da bo prav?

Tudi letos bi se zgodba ob svetovnem dnevu voda o naši skupni odgovornosti nadaljevala s priporočilom, da je treba pazljivo ravnati s kemikalijami v gospodinjstvih, saj že pralna in pomivalna sredstva uporabljamo v prevelikih količinah. Prav tako bi v nadaljevanju poudarili kmetijstvo in industrijo, ki nam zagotavljata hrano in izdelke, ki jih potrebujemo, in sta pomembna porabnika vode. Odgovoren odnos do vode lahko izkazujemo kot razumni potrošniki in je ne trošimo za dobrine, ki jih ne potrebujemo ali celo neuporabljene zavržemo. Taka priporočila bi še nadalje trkala na vrata naše osebne odgovornosti do vode, če ... ne bi v tok zgodbe o osebni odgovornosti za vodo nepričakovano in z vso silo, ne oziraje se na kogarkoli in karkoli, pljusnil vladni predlog sprememb zakona o vodah.

Naša zelo naivna prizadevanja trkati na vest osebne odgovornosti potrošnikov vode so se v trenutku razblinila. Namen ene ključnih sprememb zakona o vodah, ki niti ni bila v javni obravnavi, je dosedanje trdno, močno in nedvoumno prepoved gradnje objektov, ki so namenjeni proizvodnji, v katero so vključene nevarne snovi, na vodovarstvenih območjih omiliti na način, da bi bila gradnja pod določenimi pogoji mogoča. To pomeni, da se gradnja teh objektov po novem torej dovoljuje, saj nismo naivni. Da ne gre za »fake news«, ampak za dejstvo, smo izvedeli šele, ko je novica kot veliko presenečenje zaokrožila najprej v strokovni, zdaj pa še v splošni javnosti. Gre namreč za izredno veliko spremembo, ki jo je treba temeljito premisliti, saj v temeljih maje sam zakon.

Ob tem se spominjam sestankov s tujimi partnerji v evropskih projektih, ko smo ponosno razlagali, da imamo dobro napisan zakon o vodah. Eden najbolj trdnih členov tega zakona, ki je star že dve desetletji, naj bi se zdaj spremenil, in to čez noč, nepričakovano, brez razprave, brez analize, kaj bi taka sprememba povzročila, in brez utemeljitev, zakaj je to sploh potrebno.

Zakon o vodah je kot ustava slovenskih voda. Pred časom smo slišali, da je treba tovrstne dokumente odpirati »s tresočo roko«. Določba, ki gradnjo objektov, v katerih so v proizvodnji vključene nevarne snovi, prepoveduje, je dosežek demokratične razprave tistega časa, ko je zakon nastajal! Predlog k nerazumni spremembi tako kaže na popolno ignoranco in podcenjevanje stroke, razmere pa spreminja na slabše, kar je z vidika ohranjanja narave in zaščite vodnih virov nevzdržno. Če kot družba stremimo k spremembam na boljše, tako vsaj učimo svoje otroke, bi gradnjo takih objektov na vodovarstvenih območjih lahko primerjali z vožnjo brez omejitev skozi naselja, opravičevali pa jo z razlago, da imamo danes boljše avtomobile in je zato tveganje za povzročitev nesreče manjše kot nekoč. Ali pa, da

bi v letalskem prometu ukinili nekaj varnostnih postopkov, saj nam presedajo, ker podaljšujejo čas našega potovanja.

Voda je živilo »številka ena«. Odločevalcem polagamo na srce, da je pri odločanju o razvojnih projektih in posegih v prostor voda na prioritetnem prvem mestu! Vse odločitve morajo biti sprejete s tem robnim pogojem, pri čemer se kompromisna rešitev vedno najde, če so vpletene strani za to. Na koncu ugotovimo, da nismo prav nikogar prikrajšali za višji življenjski standard.

Da postopek spremembe zakona o vodah ni bil pravilno izpeljan in da je tak predlog spremembe zakona povsem neprimeren, odseva prizadevanje predlagatelja, da se razprava čim prej zaključi. Zakon o vodah ni birokratska ovira, ampak je mehanizem za večjo varnost državljanov, za zaščito našega zdravja in naših življenj. Pristojnim ponovno, kot smo že večkrat, predlagamo povsem obraten pristop: stroka in javnost morata biti vključeni v odločevalske procese. Da bi se to lahko zgodilo, je potrebno veliko spodbud z državne ravni za učinkovito sodelovanje s stroko in javnostjo ter dogovorov med sektorji. Ne izključevanja. Enostransko in avtoritarno vodenje ustvarja nove konflikte in ne rešuje sedanjih. Tak pristop zahteva povsem spremenjeno miselnost vodilnih predstavnikov ministrstev, pa tudi drugih uslužbencev javne uprave.

Kako dialog učinkovito voditi, se moramo še naučiti. Precej smo v zamudi. Predlogi, ki nastajajo v ozkih zaprtih krogih in vstopajo skozi stranska vrata v zakonodajo, bodo redkokdaj dobri. Najbolje, da učno uro kar začnemo s ponovno razpravo o spremembah zakona o vodah.

Naj bosta umik spremembe zakona o vodah in vrnitev v razpravo darilo slovenskim vodam ob njihovem prazniku, 22. marcu.

dr. Brigita Jamnik,

Slovensko društvo za zaščito voda